

هیچگونه تعارض منافع در این مطالب وجود ندارد
No Conflict of Interest

اخلاق پزشکی

حرفه مندی در پزشکی

Medical Ethics & Medical Professionalism

محسن فدوی

دانشگاه علوم پزشکی اراک

چهارم شهریور ماه هزار و چهارصد

اخلاق (تعاریف):

صفات و ویژگیهای پایدار در نفس انسان است که او را

بطور خودجوش و بدون نیاز به تفکر و تأمل،

به انجام کار برمی‌انگیزاند.

Ethics & Morality !

اخلاق (تعریف):

سبک رفتار ارتباطی مبتنی بر رعایت حقوق طرفین (من و هر آنچه غیر از من)

(rights oriented-ethics)

(No Law oriented)

مسئولیت پذیری در قبال حقوق افراد (دیفندان)

ابعاد و ساحت های اخلاق پزشکی

- **بعد نظری**، به تبیین مبانی و مفاهیم زیربنایی این علم، توضیح و تشریح فرضیات اخلاقی موجود و ارتباط آن با فرهنگ ها، مذاهب و آداب و رسوم جوامع مختلف می پردازد.
- **بعد عملی**، با تکیه بر مبانی نظری درباره مسائل، مشکلات و مباحث اخلاقی در حیطه های سلامت بحث می کند و چهارچوبی کاربردی برای تصمیم گیری در مواقع بحرانی عرضه می کند. اخلاق پزشکی در این تعبیر ارتباط تنگاتنگی با فلسفه اخلاق، حقوق فردی و اجتماعی، قوانین الهی و مقررات مدنی دارد.

Four Principle Theo.

رویکرد اصول گرای

چهار اصل

- احترام به استقلال و اختیار افراد یا خود مختاری
- سود رسانی
- ضرر نرسانی
- عدالت

Respect for Autonomy

Beneficence

Non – maleficence

Justice

چند قاعده:

وفاداری، رازداری، صداقت، رعایت حریم شخصی و ...

A bouquet of pink roses and baby's breath flowers is shown in the lower-left corner, resting on a sheet of musical notation. The background is a soft, warm gradient of yellow and white.

Professionalism

تعهد حرفه‌ای

حرفه مندی (تعریف):

فعالیت های سامان یافته ای که خود را به جامعه (عمومی و اختصاصی)

به صورت **خدمتگزار** و **معتمد** و برآورنده بخش مهمی از خدمات اساسی

آنان (اجتماع) **معرفی می کنند**، حرفه (profession) نام دارند.

- گروه ارایه دهنده خدمات سلامت، قاضی، معلم و روحانی مثالهایی از حرفه مندان هستند.

حرفه و شغل

شغل :

فعالیت هایی است که به منظور کسب منفعت از فروش کالا یا خدمات انجام می شود. مردم شاغل چنین مشاغلی را آدمهای عادی پنداشته و به آنها هیچ امتیاز ویژه اجتماعی نمی دهد.

حرفه:

دسته ای از مشاغل که طبق یک قرار داد اجتماعی خود را به عنوان ارائه دهندگان خدمت ارزنده اجتماعی معرفی می کنند و رعایت و عملکرد حرفه ای خود را عمدتاً به شکل **سوگند** متعهد می شوند.

مشخصات (۱) :

✓ به روش سازمان یافته آموزش اصولی می بینند؛

✓ مبتنی بر اصول فنی عمل می کنند؛

✓ بر عمل آنها استانداردها و قوانینی حاکم است که همان اخلاقیاتی

هستند که کنترل می کنند؛

✓ از طرف صنف، بر عمل حرفه ای آنها نظارت می شود؛

مشخصات (۲):

✓ اقدامات آنان جنبه **خدمت** دارد تا بهره بردن؛

✓ خود را **متعهد** به عمل به اصول می دانند؛

✓ پاسخگو و مسئولیت پذیر است؛

✓ بر یک حرفه **فضایی فضیلتی** حاکم است که قداستی به

آن خواهد داد.

Six Core Competencies

1. Patient Care
2. Medical Knowledge and Skills
3. Practice-based Learning and Improvement
4. Interpersonal and Communication Skills
5. Professionalism (professional Behavior)
6. Systems-based Practice

منشور پروفشنالیسم (تعهد حرفه ای) :

- تعهد به توانمندی حرفه‌ای؛
- تعهد به صداقت با گیرندگان خدمت؛
- تعهد به رازداری؛
- تعهد به حفظ رابطه مناسب؛
- تعهد به ارتقاء کیفیت خدمات؛
- تعهد به بهبود دسترسی به خدمات؛
- تعهد به توزیع عادلانه‌ی منابع محدود؛
- تعهد به ارتقاء دانش علمی؛
- **تعهد به مدیریت تعارضات منافع؛**
- تعهد به مسؤلیت‌های حرفه‌ای مطابق اصول حرفه.

Core values

تعهدات و رفتار حرفه ای گروه حرفه ای پزشکی (مبنای) :

(Altruism)

• نوع دوستی

(Duty & Responsibility)

• وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری

(Integrity)

• شرافت و درستکاری

(Respect for others)

• احترام به دیگران

(Justice)

• عدالت

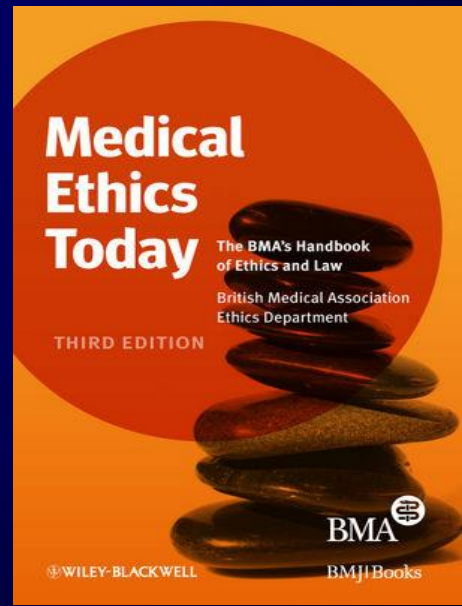
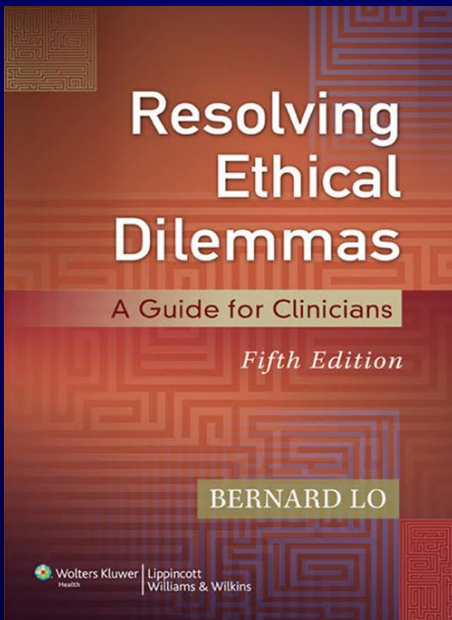
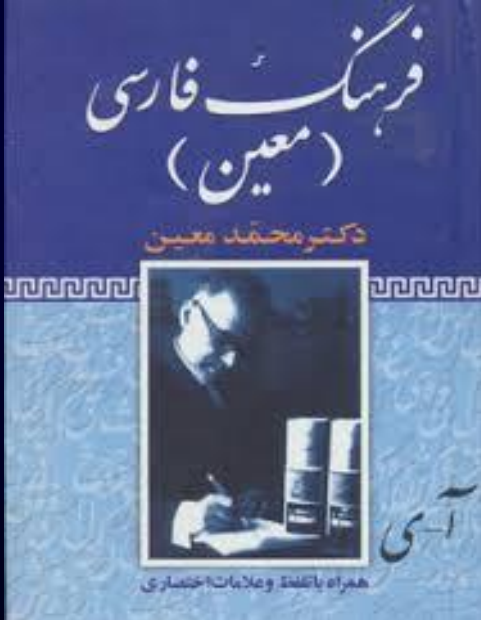
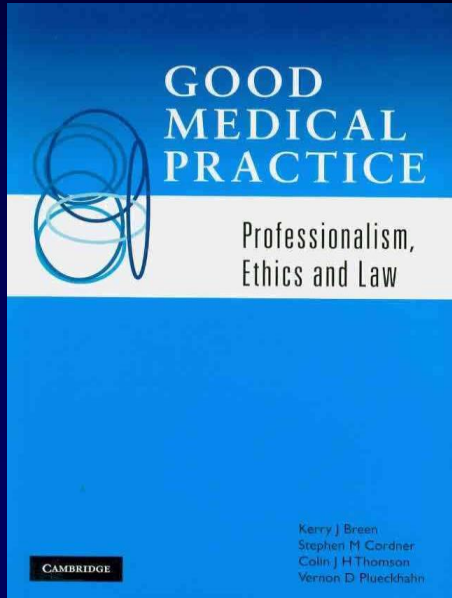
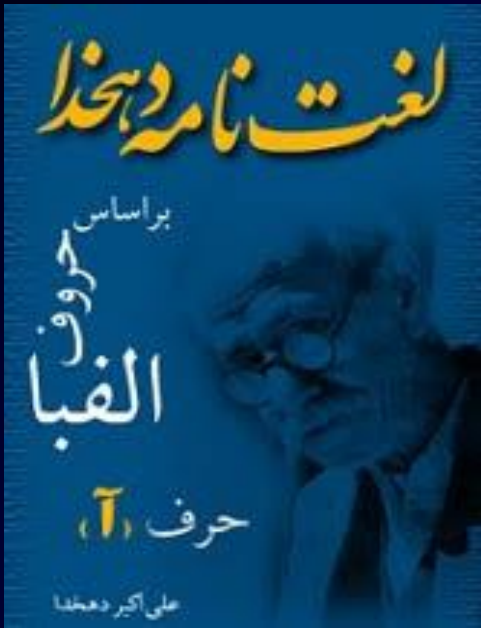
(Excellence)

• تعالی شغلی

تعارض منافع حرفه ای

Conflict Of Interest

برخی مصادیق:

- خرج‌های انتخاباتی نادرست مانند ... که بدون توجیه اقتصادی در یک شهرستان، فلان پروژه را کلنگ زنی یا راه اندازی می کند! یا ...
- یا فردی که با رشوه و لابی قصد دارد مدیریت یا ریاست فلان بانک را داشته باشد تا از این موقعیت برای اهداف گروه خود استفاده کند و اعمالی را انجام دهد که به نفع شخص یا گروهش باشد که از دید او مشروع هم هست.

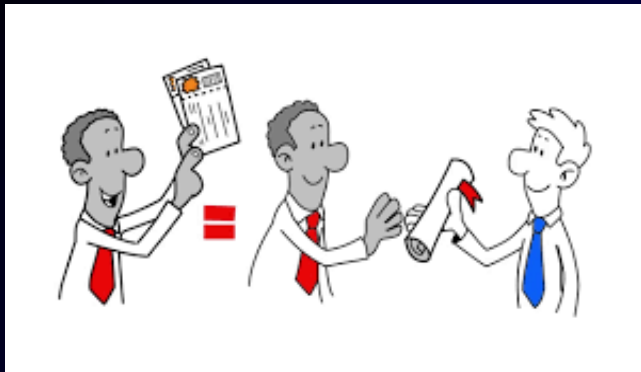
برخی مصادیق

- اختصاصِ اعتبار به فلان منطقه ای که نماینده شهر یا ... اصرار به احداث درمانگاه یا اختصاص آمبولانس یا ... دارد و مسئولین مربوطه بدون وجود هیچ توجیه علمی و یا منطقی که منطبق بر عدالت در توزیع منابع محدود برای این تصمیم او وجود داشته باشد، با آن موافقت می نمایند.
- تحلیل تعارض منافع برای مسئولین مربوطه موافقت کننده نشان می دهد ...
- تحلیل تعارض منافع برای درخواست کنندگان نشان می دهد ...
- تحلیل تعارض منافع برای مردم و نسل های آینده نشان می دهد ...

برخی مصادیق

- تشکیل گروه‌های علمی و یا پذیرفتن دستیار تخصصی برای ارتقاء درجه دانشگاه در بین دانشگاه‌های دیگر در حالیکه زیر ساخت لازم و ضروری وجود ندارد.
- توجه بیش از اندازه به مستندات پژوهشی افراد نظیر مقاله و ... به جهت حفظ جایگاه فردی یا سازمانی یا ... بدون توجه به کاربردی بودن تولیدات و آثار علمی و پژوهشی و ...
- توصیه و تاکید بر ضرورت بالا نشان دادن آمارهای پوشش خدمات سلامت از حیث کمی و کیفی به جهت ...

برخی مصادیق

- آقای / خانم . . . عضو هیات علمی دانشگاه . . . به دو نفر از

همکاران خود می گوید که بجای اینکه هر کدام یک مقاله بدهیم با اسم خود، هر کدام یک مقاله بنویسیم و اسم هر ۳ نفرمان را بنویسیم.

- آقای / خانم . . . عضو هیات علمی دانشگاه . . . به دانشجویی که جهت مشاوره موردی در خصوص پایان نامه به او مراجعه کرده، شرط همکاری خود را عضویت در گروه راهنما و مشاور پایان نامه اعلام می کند.

برخی مصادیق

- استاد دانشگاهی را در نظر بگیرید که بعلت . . . پاورپوینت های سالها و ترم های پیش خود را استفاده می کند و برای جلوگیری از اعتراض آنها، نمرات مطلوبی در نظر می گیرد و . . .

- دانشجویانی را در نظر بگیرید که ارزشیابی استاد خود را غیر منصفانه و به دلیل اینکه فلان استاد نمره خوبی را به آنان بدهند تکمیل می نمایند و استادی که اصولی و صحیح و متعهدانه...

برخی مصادیق

- کارشناس بهداشت حرفه ای که مسئول فنی یک کارخانه نیز هست ضمن آنکه تامین امنیت شغلی و سلامت کارکنان را نیز عهده دار است . . .
- پرستاری که خطای حرفه ای مترون خود مبنی بر امکان پذیرش بیمار بدحال در بیمارستان را دارد و می داند که این عدم پذیرش علی رغم فراهم بودن امکانات چه هزینه ای (اعم از مالی، جانی، روانی و . . .) بر بیمار تحمیل می کند، اما به جهت حفظ منافع خود اعتراض نکرده و . . .

برخی مصادیق:

- آزمایشگاهی را در نظر بگیرید که برای پزشکان محدوده خود و یا حتی دورتر، هدایایی را ارسال می کند و به روشی خاص به آنها می گوید که اگر بیماران را برای انجام آزمایش به آزمایشگاه ما بفرستید، فلان درصد از سود انجام کار به شما تعلق می گیرد و یا اینکه به روش هایی نامحسوس هدایایی برای آنها ارسال می کند.

- دانشجویی که به دروغ گواهی پزشکی برای علت عدم شرکت در کلاس و یا امتحان ...
- افرادی که به علت کسب امتیاز فقط اسم خود را در لیست حضور و غیاب بازآموزی و یا جلسه آموزشی نوشته و پس از چند دقیقه از کلاس خارج می شوند ...

عناوین معادل غیر مشهور:

✓ تعارض منافع

✓ تداخل منافع

✓ تعارض علایق

✓ تضاد منافع

✓ مناقشه منافع

تعارض منافع یعنی:

لغت نامه دهخدا

- یکدیگر را پیش آمدن.خلاف یکدیگر آمدن. متعرض و مزاحم شدن، اختلاف داشتن

فرهنگ معین

- متعرض یکدیگر شدن ، ناسازگاری کردن

فرهنگ فارسی عمید

- اختلاف داشتن. با هم مخالفت کردن.

معنی منافع در لغت نامه دهخدا

- سودها و فایده ها و حاصل ها و منفعت ها و بارها و ثمرها.

تعریف تعارض منافع

✓ "تعارض در منافع شامل موقعیت هایی می شود که قضاوت یا رفتار حرفه ای مربوط به منافع مهم به صورت ناروا تحت تاثیر منافع کم اهمیت به مخاطره می افتد." (Lo, 2009)

✓ تعارض در منافع در هر حرفه از جمله حرفه پزشکی هنگامی رخ می دهد که از دیدگاه ناظر بی طرف قضاوتها، تصمیم گیری و اقدامات افراد حرفه ای به طور ناروا تحت تاثیر منافع شخصی قرار بگیرد. (Beauchamp, 2013)

تعارض منافع (Conflict of interest)

- مجموعه شرایطی که در آن تصمیمی حرفه ای در مورد هدفی اولیه بدون دلیل موجه تحت تاثیر منافع ثانویه قرار گیرد.

Thompson DF. Understanding financial conflicts of interest. N Engl J Med 1993; 329(8): 573-6.

منافع شخصی چنان به وضعیت حرفه ای مرتبط باشند که نگرانی از تحت تاثیر قرار گرفتن اقدامات حرفه ای وجود داشته باشد

«مجموعه‌ای از شرایط که موجب می‌گردد تصمیمات و اقدامات حرفه‌ای، تحت تأثیر یک منفعت ثانویه قرار گیرد را تعارض منافع می‌نامند». همچنین تعارض منافع به عنوان نشانه و شاکله بروز فساد است .

منبع: گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس درباره «دسته‌بندی و مفهوم‌شناسی تعارض منافع»، تیرماه ۹۶

«تعارض منافع به هر موقعیتی اطلاق می‌شود که موجب تداخل یک نفع عمومی با نفع خصوصی یا نفع عمومی دیگر شود و باعث شود استقلال، بی طرفی و اجرای عینی یک تعهد تحت تأثیر قرار گیرد یا به نظر رسد که تحت تأثیر قرار گرفته است».

منبع: ماده ۱ قانون ۹۰۷ سال ۲۰۱۳ در مورد شفافیت در زندگی عمومی فرانسه

چرا اینقدر مهم!!؟

- مغایرت های حاصل از تعارض منافع به تدریج، توانایی ما برای اتخاذ تصمیمات و ارایه قضاوت های قابل اطمینان، بی طرف و عینی را به تحلیل می برد یا آن را نقض می کند.

- حساسیت ها به تدریج کاهش خواهند یافت و جای خود را به ...

- مظاهر کج روی به تدریج شکل خواهند یافت زیرا تعارض منافع اگرچه همیشه منجر به فساد نمی شوند، لیکن فساد همیشه نیازمند تعارض منافع است. نتیجه آنکه اگر تعارض منافع را بتوان کنترل کرد، فساد به حداقل رسانده خواهد شد.

- Ref: **ACFE European Fraud Conference in Zurich**

هیچیک از ما از قرار گرفتن در شرایط شیب لغزنده، در امان نیستیم.

© dreamstime.com

منافع اولیه

- در حوزه درمان:

ارائه خدمات تشخیصی و درمانی و مراقبتی سودمند برای بیماران و جامعه و ...

- در حوزه پژوهش:

تولید علم معتبر، تربیت پژوهشگران قابل، رعایت حقوق نویسندگان و محققین و ...

- در حوزه آموزش:

تربیت دانش آموختگانی با کفایت علمی و مهارتی، متعهد و خدوم و ...

- در حوزه بهداشت:

ارتقاء سطح سلامت عمومی، توانمند نمودن گیرندگان خدمات و ...

• مالی

• اعتبار فردی

• شهرت

• ارتقای دانشگاهی

• ارتقاء سطح اجتماعی

• جلوگیری از آسیب اجتماعی

• ...

حرج به نظر چه کسی؟

تعارض منافع با:

- با شرکت ها
- با موسسات
- با همکاران
- با بیماران
- با خانواده بیماران
- با دانشجویان
- با...

تعارض منافع با خودمان (با ارزشهایمان، با اصول زندگی حرفه ای مان، با ...)

یک سوال: تا به حال دیسترس اخلاقی را تجربه کرده اید؟

اثرات احتمالی تضاد منافع

مثلاً در پژوهش:

- اجبار برای ورود به مطالعه
- اجبار برای عدم خروج از مطالعه
- ورود آزمودنی بدون رعایت معیارهای ورود و خروج و ...
- الزام دانشجو به نوشتن اسم استاد در مقاله
- وارد کردن اسامی همکاران در مقاله
- تلاش برای ... و به منظور ...

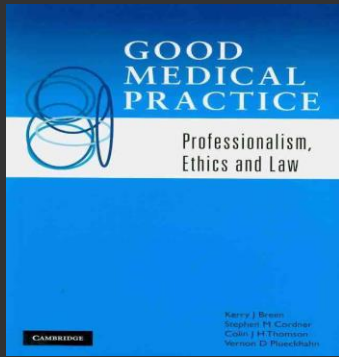
چند نکته:

- توجه به تفاوتِ تعارضِ منافع و رقابت و مسؤولیت‌ها.
- قرار داشتن در تعارض منافع به معنی رفتار غیر اخلاقی نیست.
- شناخت دقیق برخی موقعیت‌ها که تعارض منافع نیستند:
 - اختلاف نظر ما و گیرنده خدمت (بیمار، دانشجو، همکار، رئیس و ...)
 - تعارض اصول اخلاقی

تعارض منافع (Conflict of interest)

چرا مدیریت و کنترل آن مهم است ؟

اعتماد آفرین . . .

- The first requirement to deal effectively with conflict of interest is awareness.
- Acknowledging conflict of interest
- Assessment of the potential impact of secondary interests.

- اولین شرط مقابله مؤثر با تضاد منافع، آگاهی {از وجود آن} است.
- تصدیق تضاد منافع
- ارزیابی تأثیر احتمالی منافع ثانویه {را واقع بینانه در نظر داشته باشیم}.

Management of COI:

- several strategies are available:

- Disclosure,

بیان وجود تعارض منافع

- A system of review and authorization,

ساختاری برای ارزیابی و مراقبت از فرآیندها

- Prohibition.

نپذیرفتن پیشنهادات، مراقبت از قرار گرفتن در شرایط و ...

Disclosure

■ قانون طلایی

■ "اگر بیماران و افراد دیگر از علاقه من به این موضوع مطلع شوند ، احساس راحتی

و ... می کنم؟"

- Golden rule
- "Would I feel comfortable if patients and other people found out about my interest in this matter?"

Review and authorization

■ وجود ناظر خارجی، وجود ساختار تشکیلاتی، وجود نظام ارزیابی و ارزیابی و پایش و اجرا شدن آنها، وجود و صراحت قوانین، روشن بودن فرآیندها، داشتن دستورالعمل، راهنما . . .

- Disclosure of conflicts is one form of external assessment, but laws and regulations have also introduced formal review systems to control conflict of interest, for example, in the context of medical research.
- Organizational policies on COI

Prohibition

■ افشاء؛ دستورالعمل، قانون و . . . لازم هستند ولی کافی نیستند.

! ! ! ■

■ Ethics & Ethics & Ethics

برخی پیش نیازها برای تغییر را با هم مرور کنیم:

- بپذیریم که نیاز است برای بهبود پیامد و . . .؛ تغییر را ایجاد کنیم؛
- بدانیم که برای تغییر باید هزینه کرد و این ضروری است؛
- انگیزه تغییر داشته باشیم؛
- هدف مشترک داشته باشیم؛
- بدانیم و باور داشته باشیم که بدون کارگروهی، ایجاد تغییر بسیار دشوار است؛
- یادمان باشد که جمع شده ایم تا تمرین کنیم که لازمه آن، پذیرفتن قواعد «آزمون و خطاست».

تضمین کیفیت (QA):

- مجموعه ای از سیاست ها و دستورالعمل هایی است که از مراتب

بالتر ابلاغ می گردد؛

- دستورالعمل ها و . . . غالباً سازمانی هستند و ممکن است خارج از کنترل رایبه دهندگان

خدمات سلامت در محیط باشد؛

- وظیفه آن این است که بگویید فلان فعالیت، به استاندار مورد انتظار نرسیده است؛

چند نکته بسیار مهم:

- بهبود کیفیت به ارایه دهندگان خدمات سلامت و همکاران محیطی مربوط می شود در حالیکه تضمین کیفیت به مدیران و مسئولین.
- یادمان باشد اغلب تغییرات مربوط به QA خارج از اختیارات ماست و مربوط به مدیران است؛
- صرف وقت شما برای مشکلات حوزه QA ممکن است ناامیدی و عدم موفقیت را به همراه داشته باشد.
- فرآیند EPIC یک گروه QI را درگیر می کند تا از شواهد موجود برای اجرای تغییر استفاده کند.

بهبود کیفیت (QI):

- یک فعالیت برنامه ریزی شده با ماهیتی پویا، مداوم و مستمر

که غالباً موجب تغییر می شود،

- همیشه برای بهبود کیفیت از روش هایی کمک می گیریم مانند کار گروهی؛

- همیشه برای بهبود کیفیت از یک اصل مهم نیز کمک می گیریم یعنی برنامه ریزی؛

- همیشه برای بهبود کیفیت از ابزاری هایی کمک می گیریم مانند EPIC؛

- همیشه برای بهبود کیفیت از یکدیگر کمک می گیریم یعنی به اشتراک گذاشتن آموخته ها

تغییر رفتار

- درحالی که مدت زمانی که یک فرد در هر مرحله سپری می کند متغیر میباشد، وظایف و تکلیف هایی که فرد برای گذر از مرحله ای به مرحله دیگر باید انجام دهد نسبتاً ثابت هستند.

❖ کار نادرست، نادرست است حتی اگر همه آن را انجام بدهند؛

❖ و کار صحیح و دُرُست، دُرُست است، حتی اگر هیچ کس آن را انجام ندهد.

توجیه !!!

WRONG

is **WRONG**,

even if *everyone*
is doing it.

RIGHT

is **RIGHT**,

even if *no one*
is doing it.

• رضایت پروردگار حکیم،

• ایمان، توکل،

• اعتقادات، باورها،

• نظام ارزشی ما،

• مراقبه، ورع، تقوی،

• ...

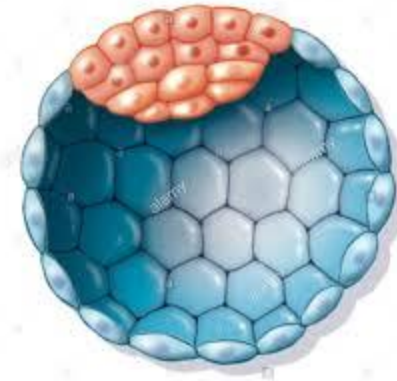
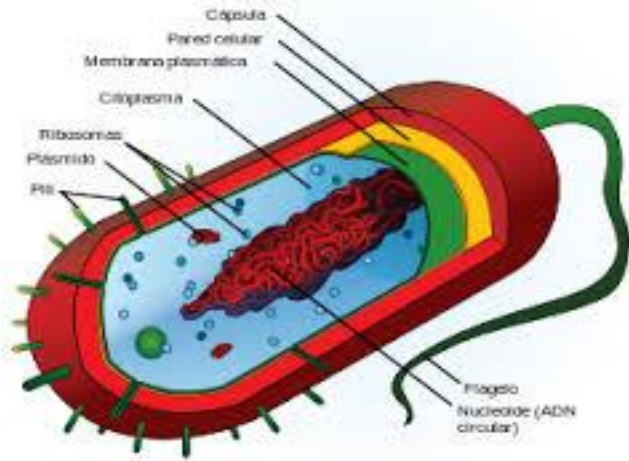
به یاد داشته باشیم

- حرفه ای بودن امتیازی است که جامعه اعطا می کند.
- ابقاء این امتیاز بستگی به باور جامعه به قابل اعتماد بودن اعضا آن حرفه دارد .
- برای قابل اعتماد بودن، حرفه ای ها باید به تعهدات حرفه خود پای بند باشند.

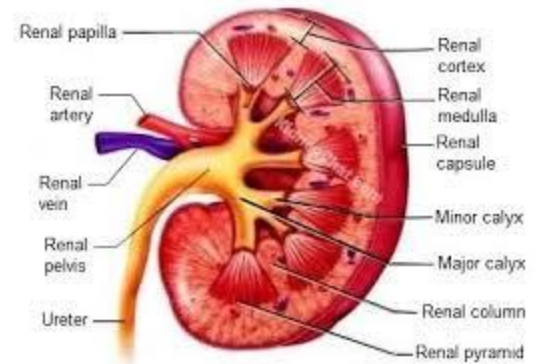
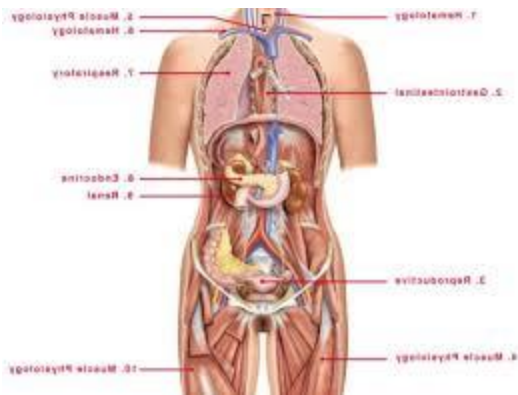
کارگروہی گروه کاری

...

alamy stock photo

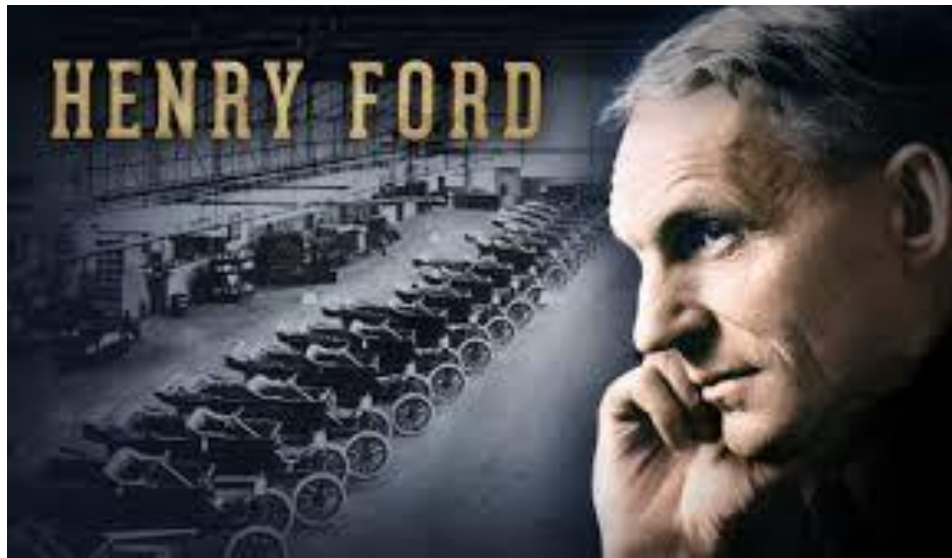

What is teamwork?

- *The ability to cooperate and communicate effectively with others to achieve a common goal.*

کار تیمی یعنی توانایی همکاری و برقراری ارتباط مناسب با هم، برای رسیدن به یک هدف واحد

TEAMWORK

coming together is a beginning
keeping together is progress
working together is success

- Henry Ford

TEAMWORK

No matter how good you are, someone else is going to fuck up the project and you will get to share the blame.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

١٨٢

A decorative background on the left side of the slide. It features two soft pink roses in the foreground, resting on a piece of aged, yellowed paper with faint musical notation. Behind the roses are sprigs of baby's breath (small white flowers) and green leaves. The background is a warm, light yellow gradient.

fadavima@yahoo.com

fadavi.m@sbmu.ac.ir

fadavim91@gmail.com

+982188773521-210

مقررات وقوانین

آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان
حرفه های پزشکی و وابسته

ماده ۱۲ :

جذب بیمار از مؤسسات بهداشتی، درمانی دولتی و وابسته به دولت
و خیریه به مطب شخصی یا بخش خصوصی، بیمارستان و درمانگاه
خصوصی و بلعکس به منظور استفاده مادی توسط شاغلان حرفه های
پزشکی و وابسته ممنوع است.

مقررات وقوانین

ماده ۱۵ آیین نامه انتظامی پزشکی مصوب ۱۳۴۸.۳.۳ کمیسیونهای مشترک دادگستری و بهداری مجلسین

- تقسیم حقالعلاج و پرداخت حق کمیسیون به پزشک دیگر یا داروساز یا دندانپزشک یا ماما و سایر شاغلین حرفه‌ای وابسته پزشکی و افراد دیگری که در جلب و اعزام بیمار به پزشک مورد نظر مساعدت کرده‌اند ممنوع است. دریافت حق کمیسیون یا پورسانت از پزشک دیگر یا از مؤسسه‌ای که بیمار جهت آزمایش یا بستری شدن به آنجا معرفی شده است ممنوع است و همچنین دریافت حق کمیسیون از سازندگان و یا واردکنندگان دارو و یا مؤسسات سازنده وسایل جراحی و درمانی و یا نمایندگی آنها به منظور تبلیغ و توسعه تجارتي کالاهای پزشکی قدغن است و نیز استفاده از نام پزشک برای تبلیغات تجاری کالاهای پزشکی (وسایل جراحی و یا دندانپزشکی یادارو) در مطبوعات غیر پزشکی و یا نصب این اعلانات در مطب پزشک یا دندانپزشک یا مؤسسات پزشکی ممنوع است و در صورتی که این استفاده با اجازه به عمل آمده باشد اجازه دهنده مسئول است.